

50 km

- Epe
- Heerde
- Wapenveld
- Vorchten
- Veessen
- Oene

Startpunt

Een mooie plek om de route te starten is de parkeerplaats bij de Schaapskooi, Elburgerweg 33 in Heerde, nabij knooppunt 27.

Fietsroute Noord-Oost Veluwe

Van waterkracht tot ruimte voor de rivier

Ontstaansgeschiedenis van de Veluwe

De Veluwe is een droog en hooggelegen natuurgebied dat vooral uit zand bestaat. Toch spelen water, dijken en waterbeheer al meer dan duizend jaar een belangrijke rol op de Veluwe.

Aan de randen van de Veluwe waren rond het jaar 800 al ontginningen zoals in de buurt van Elburg, Putten en Brummen. De van oudsher 'woeste gronden' werden omgezet in landbouwgrond. Dit werd gedaan door monniken van Duitse kloosters die grote goederencomplexen in het gebied bezaten. Ze profiteerden van de vruchtbare gronden van de IJssel-delta. De ontginning van de lage gronden leidde tot de noodzaak van dijk- en waterbeheer en zo ontstonden de eerste polders en polderdistricten.

In de late Middeleeuwen (rond 1400) ontdekten de bewoners dat men in het zand water kon opgraven om vervolgens sprengen te laten

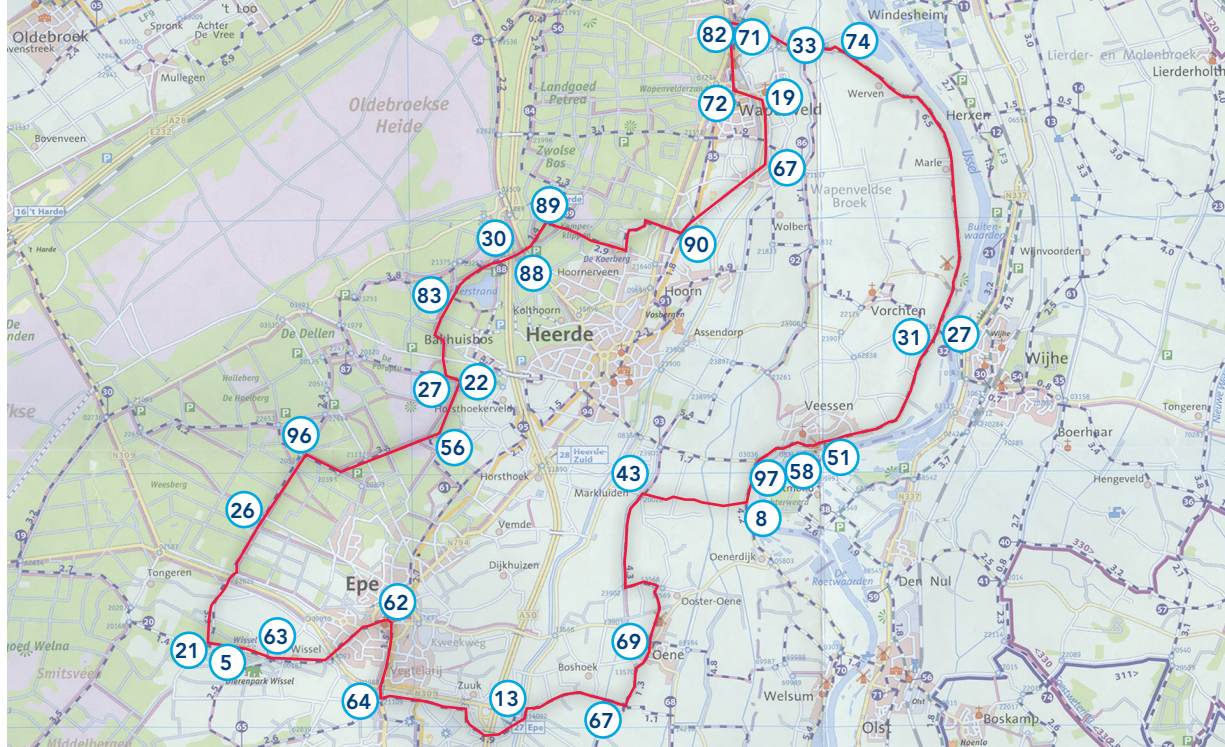
stromen. De waterkracht leverde de energie voor watermolens die bijvoorbeeld olie persten, koper of ijzer pletten, graan maalden, leer bewerkten of papier maakten. Later werd het schone water uit de sprengen ook gebruikt voor wasserijen en viskwekerijen en om het Apeldoorns Kanaal van voldoende water te voorzien. Nagenoeg alle sprengen komen uit in de Griff, die evenals de Grootte en Kleine Wetering de functie heeft het gebied tussen de Veluwe en de IJssel te ontwateren.

62 63 5 21 26 96 56 22 27 83 88 30 89 90 67 19 72 82 71 33 74

27 31 51 58 97 8 43 69 67 51 13 64 62

Recreatief fietsen langs werken van het waterschap

Al fietsend kennismaken met het werk van Waterschap Vallei en Veluwe? Dat kan! Deze gevarieerde route gaat door het bos, langs de heide, via beken en sprengen naar de uiterwaarden en over de IJsseldijk. Geniet van de prachtige landschappen rond Epe, Heerde en Wapenveld. De lengte van de route is ongeveer 50 kilometer.

De fietsroute

Waterschap Vallei en Veluwe zorgt voor veilige dijken, schoon en voldoende oppervlaktewater en gezuiverd afvalwater in het gebied tussen IJssel, Nederrijn, Utrechtse Heuvelrug en Randmeren. Samenwerken en vernieuwen zijn essentieel in ons werk.

21-26 + 56-22 Beken en sprengen

Kenmerkend voor het Veluwe landschap zijn de vele beken en sprengen. De meeste sprengen zijn aangelegd om papier- en watermolens aan te drijven. Toen die verdwenen werden de beken en sprengen verwaarloosd, ze groeiden dicht. Nu brengt het waterschap ze terug in oorspronkelijke staat.

33-74 Gemalen Pouwel Bakhuis en Veluwe

Gemaal Pouwel Bakhuis is in 1920 gebouwd als stoomgemaal. Zonder gemalen zou bijna de helft van Nederland onder water staan. Gemaal Veluwe vervangt sinds 1999 het oude gemaal. Als de vier pompen draaien kunnen ze binnen één uur 100.000 m³ water uit de polder pompen. Dat staat gelijk aan een voetbalveld gevuld met 10 meter hoog water.

74-8 Ruimte voor de Rivier

Tussen Veessen en Wapenveld is een hoogwatergeul aangelegd van ongeveer 8 kilometer lang en tussen de 550 en 1.500 meter breed. Deze geul wordt geopend als het waterpeil in de IJssel een hoogte van 5.65+ NAP bereikt. Het waterpeil in de IJssel daalt dan met 71 cm.

51-13 Robuuste Grift

De Grift is rond 1300 gegraven en stroomt door Apeldoorn naar Vaassen, Emst, Epe en Heerde om uit te monden in het Apeldoorns Kanaal. De Grift verbindt veel beken en sprengen met elkaar. Het waterschap saneert de Grift en richt de watergang opnieuw in voor opvang van neerslagpieken en perioden van droogte.

72-82 Vrieze's Erfgoed

Bezoekerscentrum Vrieze's Erfgoed, molen de Vliet en de streekwinkel zijn elke zaterdag geopend van 09.30 tot 16.00 uur.

Uitgave

Waterschap Vallei en Veluwe
Steenbokstraat 10
7324 AX Apeldoorn
Telefoon 055 - 5 272 911

E-mail

info@vallei-veluwe.nl

Internet

www.vallei-veluwe.nl

Foto's Waterschap

Vallei en Veluwe

Mei 2017. Aan informatie in deze folder kunnen geen rechten worden ontleend.